

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Udrag fra Udsigt over Verdens-Krøniken fornemmelig i det Lutherske Tidsrum

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "Grundtvigs værker", i Grundtvig, N. F. S.: *Grundtvigs værker*, Faculty of Arts, Aarhus University, s. 637. Onlineudgave fra Grundtvigs Værker: https://tekster.kb.dk/text/gv-1817_309A-txt-shoot-idm14115.pdf (tilgået 20. juni 2024)

Anvendt udgave: Grundtvigs værker

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Du kan kopiere, ændre, distribuere og fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs CC0-erklæringen](#)

Man veed, med hvilken forunderlig Dristighed og Naivitet Kant paastod, at man ikke kunde bevise sin Selv-Bevidsthed, men nok sine Indbildningers timelige Sandhed, at Gud, Frihed og Lyksalighed var Noget man kun til Huusbehov skulde *paastaae*, samt at alle Tings virkelige Betydning var os forborgten. Vel maatte Johannes Müller kalde Sligt Forstandens Bankerot; thi den narrede ikke blot alle sine Creditorer men sig selv med i sine aabne Øine. Det syndes Fichte, en af Kants første og ivrigste Discipler, dog var alt for galt, og vilde i det mindste see til, at Forstanden kunde blive skadesløs, ja, om mueligt, skulde det end skee paa Guds og hver Mands Bekostning, en heel og holden Mand. Temmelig egennyttigt var det nu tilvisse, og langt fra at være saa fordeelagtigt som det syndes; thi at indbilde sig man er født til Konge i et Rige hvor man ingen Magt har, er kun i Daare-Kisten en Trøst, og kunde man end blive Konge, naar Verden var uddød, som man da nok turde vente, naar man ret havde lært at bie, saa var den Ære Ingen brød sig om dog ikke synderlig værd. Imidlertid kan man ikke nægte, det jo i Tankerne var et Skridt til Sandhed, at Fichte skilte sig fra hvad det ikke var; thi det er dog unægteligt, at hvad man ikke er, det er man ikke, og heri ligger et unægteligt Beviis baade for Jegets timelige og Sandhedens evige Sandhed; men hvad Fichte glemde, var, at hvad jeg ikke er, det er ikke heller *af mig*, hvad enten det saa har sin Oprindelse *ved og igjennem* mig eller ikke. Kant var en Fornuft-Skygge der omtrent forklarede Spener, Fichte en Fornuft-Drømmer, som forklarede Zvingel og en Kjende af Luther, immer drømde han lysere om Sandhed og Christendom som Verdens Frelse, og om Kjærlighed som Sandheds Liv og Livets Kilde, ja, havde Døden ikke staaet mellem ham og Historien, da maatte Luther tilsidst være opstaaet i ham, men Døden havde sat sig saa fast i hans Indbildning, at han ikke mærkede, langt mindre bekæmpede den hvor den var, kun dens Skygge saae han, og meende at have slaaet den af Marken, ved at indrømme den hele Naturen og Historien, paa ham selv nær, og derved forvandle sin hele Kamp til en Skygge-Fægtning, hvori det kun var ham der tabde: udtømte sin Kraft, tabte sit Mod og sin Krands, og udviklede sig i Selv-Modsigelser, som gave Fjenden Spillet vundet. Saa sørgeligt et Endeligt fik den tydske Fornuft i Skyggen af Sandhed, fordi den stolt vilde overflyve sig selv og beherske Verden; Skyggen af Mennesket og Christendommen fandt den i sig selv, men ligesom den i Sandseverdenen tog Legemet for Skygge, og ophævede derved sig selv, saaledes tog den i sig selv Skyggen for Legemet, sig selv for den levende Sandhed, og blev derved, hvor den var sig det bevidst, gudsbespottelig, og i al Fald afgudisk; thi den forgudede sig selv, enten i sig selv, eller i en tom Almeen-Form, som den tilegnede Sandheds Navn, og det løber i Grunden ud paa Eet og det Samme, paa noget Idealt som ei skal være Billede af en Realitet, paa en Muelighed der forekommer og overgaaer sin Virkelighed, kort paa en Selv-Modsigelse, saa fiin og dog saa grov som mueligt.